

Samråd i Folketingets Miljø – og Fødevareudvalg, onsdag den 13. januar 2016.

Miljø- og fødevareministerens besvarelse af MOF alm. del samrådsspørgsmål Y stillet af Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg.

(det talte ord gælder)

Spørgsmål Y:

”Ministeren bedes redegøre for den omfattende kritik, som Rigsrevisionen har rejst af Fødevareministeriets håndtering og indsats mod husdyr-MRSA samt redegøre for, hvilke initiativer ministeren har og vil iværksætte for at rette op på de kritikpunkter Rigsrevisionen har rejst af Fødevareministeriets håndtering af husdyr-MRSA. Endvidere bedes ministeren redegøre for, hvornår husdyr-MRSA forventes at være under kontrol, således der ikke længere

hvert år konstateres en stigning i antal smittede mennesker.”

Svar:

Indledning

Tak for muligheden for at få en drøftelse af MRSA-indsatsen i dag. Jeg skal starte med at sige, at jeg er meget uenig med spørgeren Maria Reumert Gjerding, omkring kritikken af Fødevareministeriet sådan som det bliver fremført af ordføreren i dag. Jeg synes, det at tale om, at ministeriet har svigtet er urimeligt overfor ministeriet og ministeriets medarbejdere, som tværtimod har søgt at handle på den viden der var tilgængelig, og forsøgt at finde ud af, hvad er det for en indsats der skal til.

Nu er det jo ikke sådan, at jeg absolut har et behov for at tage mine forgængere i forsvar, slet ikke. Men at tale om alvorlig inkompetence i ministeriet, det synes jeg simpelthen er en urimelig anklage, og som slet ikke står mål med den kritik, der er fremført fra

Rigsrevisionens side. Men lad mig besvare samrådsspørgsmålet.

Rigsrevisionen har sat særlig fokus på husdyr-MRSA, som er en reel udfordring for alle lande med stor og intensiv svineproduktion. Jeg vil i øvrigt godt understrege i forhold til spørgsmålet, at vi taler om husdyr-MRSA. For det er rigtigt, at forekomsten i høj grad er hos svin i Danmark, men i andre lande er det bestemt også andre dyr, der har husdyr-MRSA.

Når det drejer sig om ministeriets indsats mod husdyr-MRSA peger Rigsrevisionens rapport på nogle områder, hvor Rigsrevisionen er tilfreds med ministeriets indsats og andre områder, hvor ministeriets indsats ikke har været tilfredsstillende.

Rigsrevisionens kritikpunkter

Rigsrevisionen har to hovedkritikpunkter. Det ene går på, at Fødevareministeriets indsats overfor husdyr-MRSA efter Rigsrevisionens vurdering ikke har været prioriteret og

gennemført under hensyntagen til en helhedsorienteret vurdering af de samfundsøkonomiske konsekvenser. Den anden hovedkritik går på, at ministeriet gennem årene siden 2010 ikke har haft tilstrækkelig styring på de forskningsaktiviteter, som skulle danne grundlag for en politisk håndtering af husdyr-MRSA.

Udover de 2 hovedkritikpunkter har Rigsrevisionen også rejst kritik af Fødevarestyrelsens journaliseringspraksis. Det har Fødevarestyrelsen taget hånd om med øget ledelsesmæssigt fokus på korrekt journalisering og opfølgning på journaliseringspraksis.

1. Samfundsøkonomisk konsekvensvurdering

Jeg enig med Rigsrevisionen i anbefalingen om, at Miljø- og Fødevareministeriet i samarbejde med Sundhedsministeriet løbende skal vurdere behovet for analyser af

samfundsøkonomiske konsekvenser ved fremtidige resistensudfordringer.

Derfor vil vi fortsat koordinere indsatsen mod antibiotikaresistens, herunder husdyr-MRSA, tæt med Sundhedsministeriet og med andre relevante aktører ud fra et One Health princip, hvor vi i relevant omfang inddrager veterinærfaglige, sundhedsfaglige, miljømæssige og samfundsøkonomiske vurderinger.

I forhold til den fremadrettede prioritering af Miljø- og Fødevareministeriets indsats mod husdyr-MRSA og øvrige resistensudfordringer vil vi fortsat tage hensyn til den faktuelle viden, der aktuelt er til rådighed – både videnskabeligt og økonomisk. Vi vil være særligt opmærksomme på de tilfælde, hvor der vurderes at være en human sundhedsrisiko.

Når ministeriet vurderer, at en potentiel sundhedsrisiko kræver hurtig politisk handling, der er det for mig helt afgørende, at

sådanne tiltag ikke betinges af, at der forinden er gennemført en samfundsøkonomisk redegørelse. Der vil jeg prioritere en indsats her og nu for at begrænse sundhedsrisikoen for mennesker. Og så skal jeg nok efterfølgende få lavet den samfundsøkonomiske redegørelse. Det afgørende for mig er, at vi reagerer når der er en risiko.

Overvejelser om eventuelle erhvervsøkonomiske og/eller sundhedsøkonomiske konsekvenser af en handling eller en ikke-handling, det vil i alle tilfælde indgå i det politiske beslutningsgrundlag. I det omfang det vurderes hensigtsmæssigt, vil der sideløbende med den politiske indsats eventuelt kunne igangsættes supplerende analyser om de økonomiske aspekter.

Der vil således også fremover på Miljø- og Fødevareministeriets område, være almindeligt forekommende, at indsatser sættes i gang, uden, at den nøjagtige såvel faglige som

økonomiske effekt er kendt på forhånd. Ministeriet vil følge nøje, om igangsatte indsatser virker efter hensigten. Men det afgørende vil jeg gerne gentage, det er, at vi handler.

2. Forskningsstyring

Jeg tager Rigsrevisionens kritik af ministeriets forskningsstyring til efterretning. Jeg har derfor i efteråret 2015 iværksat et serviceeftersyn af ministeriets arbejde med forskningsbaseret myndighedsbetjening fra universiteterne.

Et af hovedpunkterne i serviceeftersynet er ministeriets interne styring på hele forskningsområdet. Her er der behov for mere systematisk opfølgning på forskningsprojekter og en bedre formidling af forskningsresultater. Som led heri bliver der brug for at styrke et tæt fagligt samarbejde med universiteterne og blandt andet sikre en stærk gensidig informations- og initiativforpligtelse.

Som led i serviceeftersynet vil der også blive sat fokus på at få etableret et bedre strategisk overblik ikke bare i forhold til myndighedsbetjeningen, men også de øvrige forskningsaktiviteter på universiteterne, som ministeriet betaler. Dette strategiske overblik vil desuden være nyttigt, når vi inviterer erhvervslivet og andre interesseorganisationer til at give indspark til vores strategiske prioriteringer.

Jeg forventer, at serviceeftersynet vil munde ud i en række anbefalinger inden sommeren i år.

Iværksatte tiltag

Den danske politik i forhold til antibiotika har længe været ambitiøs i forhold til at sikre et ansvarligt antibiotikaforbrug baseret på den nyeste viden.

Gult kort og grænseværdier

I 2010 blev der indført grænseværdier for antibiotikaforbruget til svin og kvæg. Samtidig

blev ”Gult kort-ordningen” i svineproduktionen etableret.

I 2010 blev man i en tillægsaftale til veterinærforlig I enig om, at antibiotikaforbruget i besætningerne skulle være faldet med 10 % inden 2013 i forhold til niveauet i 2009.

I perioden 2009 – 2014 er antibiotikaforbruget til svin reduceret med ca. 17 procent. Med MRSA-handlingsplanen er det målsætningen, at der skal ske en yderligere reduktion på 15 procent inden udgangen af 2018.

Veterinærforlig II (2013-2016)

I forbindelse med indgåelsen af veterinærforlig II blev man enige om at fastholde fokus på en ansvarlig anvendelse af antibiotika og et lavt niveau for antibiotikaresistens.

Blandt andet blev Gult kort ordningen videreført, der bliver løbende fastsat ambitiøse

grænseværdier og området er styrket med en god forskningsindsats.

Fempunktsplan fra 2014

I 2014 blev der vedtaget en fempunktsplan, der havde fokus på at reducere smittefaren fra besætningerne via hygiejnetiltag samt indføre krav om en smittebeskyttelsesplan i forbindelse med dyrlægenes sundhedsrådgivning på besætningerne.

Desuden havde planen fokus på at sikre et lavt forbrug af antibiotika ved at hindre rutinemæssig flokmedicinering i svinebesætninger samt undersøge om afgiftsstrukturen på antibiotika kunne skrues mere hensigtsmæssigt sammen. Endelig indeholdt fempunktsplanen etablering af en rådgivningstjeneste for landmænd og ansatte i MRSA-smittede besætninger.

Status på fempunktsplanen er, at alle 5 punkter i planen er gennemført.

Hygiejnetiltagene med krav om tøjskift og

håndvask er indført fra og med september 2014. Desuden er der iværksat et forskningsprojekt, der skal vurdere effekten af disse hygiejnetiltag i 2016. Kravet om en smittebeskyttelsesplan er gjort obligatorisk for alle landmænd med sundhedsrådgivningsaftaler fra og med september 2014.

Kravene vedrørende flokmedicinering trådte i kraft fra 1. juli 2014, og der pågår i øjeblikket i Fødevarestyrelsen en evaluering af effekterne af det.

Fødevarestyrelsen har netop afsluttet en undersøgelse af afgiftsstrukturen på antibiotika, som jeg venter at få forelagt snarest og herefter kan drøfte med sundhedsministeren.

Rådgivningstjenesten har, siden den blev sat i værk i juli 2014, med stor succes gennemført målrettet rådgivning i både landbrugs- og sundhedssektoren.

MRSA-handlingsplan

Rigsrevisionen anerkender ministeriets handlingsplan mod husdyr-MRSA- fra april 2015.

Handlingsplanen bygger på anbefalinger fra en ekspertgruppe bestående af repræsentanter fra den humane sundhedsside og veterinærsiden.

MRSA-handlingsplanen er Miljø- og Fødevareministeriets målrettede strategi for at reducere husdyr-MRSA frem mod 2018.

Planen består af 6 punkter med i alt 22 underpunkter. Og lad mig bare fremhæve nogle af dem:

I MRSA-handlingsplanen er begrænsningen af antibiotikaforbruget et af de væsentligste punkter, og man er med aftalen blevet enige om en 15 procents reduktion i perioden 2015-2018. Med den nye målsætning blev grænseværdierne for antibiotikaforbruget strammet, og effekten ser ud til at vise sig: Baseret på forbruget til og med oktober 2015

tegner det til et fald på ca. 5 pct. i 2015 sammenlignet med 2014.

Som en del af handlingsplanen er der iværksat en række forskningsprojekter. Disse skal belyse forhold vedrørende smitte med husdyr-MRSA, og, hvor det i fremtiden vil være mest effektivt at sætte ind for at reducere spredning af husdyr-MRSA. En væsentlig del af disse forskningsprojekter udføres af Danmarks Tekniske Universitet med inddragelse af Statens Serum Institut.

I MRSA-handlingsplanen indgår også udvikling og implementering af et differentieret Gult kort. Det indebærer, at grænseværdierne differentieres efter, hvor stor risiko det enkelte antibiotikum har for at udvikle resistens. Her forventer jeg, at kredsen bag veterinærforliget får lejlighed til at drøfte indstillinger fra Fødevarestyrelsen i løbet af foråret 2016.

Endelig vil jeg fremhæve, at MRSA-handlingsplanen indeholder tiltag i forhold til overvågningen af udviklingen i husdyr-MRSA. Bl.a. i efteråret 2015 blev der gennemført en screening i en række dyrearter, herunder heste, økologiske svin, slagtekalve, mink, slagtefjerkræ og hunde. De endelige resultater af dette vil foreligge i år.

Afslutning

Lad mig slutte af med et par mere generelle betragtninger om antibiotikaresistens, herunder husdyr-MRSA.

Med MRSA-handlingsplanen er der som centralt formål at fortsætte den danske indsats for et lavt antibiotikaforbrug med det formål at mindske resistensudviklingen. Initiativerne i handlingsplanen forventes at medføre en opbremsning i udbredelsen af husdyr-MRSA i svinebesætninger samt en reduktion i forekomsten ved periodens udløb ved udgangen af 2018.

Handlingsplanen er en flerårig plan, som understøtter, at der netop er behov for en vedvarende indsats, der strækker sig over en længere periode. Erfaringerne med salmonella og andre sygdomme hos svin har vist, at en effektiv reduktion af sygdomme i besætninger, det tager en årrække.

Sideløbende med de nationale tiltag mod antibiotikaresistens, herunder husdyr-MRSA er det helt nødvendigt med en international indsats, da handel med dyr og fødevarer samt menneskers rejseaktiviteter indebærer, at resistensproblemstillingen i høj grad er grænseoverskridende.

Fra dansk side arbejdes der derfor fortsat med at lægge pres på EU-Kommissionen for at fremme en fælles EU-strategi for at begrænse antibiotikaresistens, herunder husdyr-MRSA.